

Juha-Pekka Koskinen: *Savurenkaita* (Karisto 2006)
ISBN 951-23-4777-6
Ensimmäinen luku
Copyright: Juha-Pekka Koskinen

Isoisä kertoi tarinansa minulle lukemattomia kertoja ennen kuin opin edes puhumaan. Muistan yhä kuinka hän istui huoneessani leluarkun kannella sikari sormiensa välissä silmät naurunryppyihin vetäytyneinä. Hän kertoi häpeämättä kaiken jättämättä pois ikäviäkään yksityiskohtia.

Omassa tarinassaan isoisä ei koskaan ollut ilkeä, kun puolestaan muiden kertomuksissa hän on sitä melkein aina. Hämeenlinnan kaupungissa ei lie ne yhtään asukasta, joka ei osaisi kertoa ainakin yhtä kauhutarinaa Gustav Bogdanoffin ilkeydestä.

Uskon silti, että isoisäni tiesi itse tarinansa parhaiten. Minun on pakko myöntää, että joitakin asioita hän saattoi kaunistella mutta mitään suoranaista valetta hän ei olisi kehdannut minulle kertoa. Ne aukot, jotka hän tarinaansa jätti, paikkasin myöhemmin muiden kertomusten perusteella. Silloinkin kuvittelin, miltä ne olisivat kuulostaneet isoisäni kertomina.

Kaikki alkoi hyvin yksinkertaisella tavalla. Oli vuosi 1918. Isoisän isä oli saanut surmansa levottoman kevään aikana. Punaisen pakolaisvirran kulkiessa Kortelammella Bogdanoffien tiluksien halki kartano muuttui savuksi ja isoisä katosi. Katoaminen on sukumme miehien rasite. Jokainen miespuolinen Bogdanoff on kadonnut jossakin elämänsä vaiheessa, kuka hetkeksi, kuka lopullisesti. Isoisän isä katosi kuitenkin vain osittain. Hänen irtileikattu päänsä löytyi heinäladosta ja perinnönjako voitiin suorittaa viipymättä.

Gustav peri perheen ainoana lapsena koko omaisuuden. Hän oli ollut äitinsä puolelta orpo koko ikänsä, sillä äiti oli kuollut lapsivuoteeseen. Liekö tuolla tapahtumalla ollut osuutta asiaan, mutta Gustav muisti isänsä olleen varsinainen tyranni. Sodan melske oli villiinyttänyt hänet lopullisesti ja Gustav piti isänsä kuolemaa ihmiskunnan riemuvoittona. Joskus, kun isoisä oli aivan varma, ettei kukaan ilmestyisi lastenhuoneeseen, hän näytti minulle paljaita hartioitaan. Muhkuraisten arpien verkko muodosti hänen lapaluidensa väliin tuntemattoman maan kartan. Hän väitti, että yhden arven poimuista saat-

toi lukea peilin avulla isoisän kepin helaan kirjailut nimikirjaimet F.A.B, Fredrik Aadolf Bogdanoff.

Gustav muutti perintönsä käteiseksi. Hän jätti taakseen Bogdanoffien perintömaat, tukahdutti koneita kohtaan tuntemansa pelon ja matkusti junalla Hämeenlinnaan. Asema oli sodan melskeessä palanut maan tasalle mutta se ei Gustavia säilyttänyt. Hän halusi aloittaa kaiken alusta. Bogdanoffien maa-ateelin suuruudenpäivät olivat ohitse. Gustavilla oli nyt vain yksi päämäärä. Hän halusi rikastua, ei vähän vaan kunnolla. Niin kuin hänen isänsä oli viimeisinä hetkinään vienyt pahuuden yli kaikkien mitta-asteikkojen, halusi Gustav kerätä sellaisen omaisuuden, ettei moiselle vauraudelle löytyisi sanallista vastinetta.

Ensimmäisenä Gustav hankki itselleen kortteerin. Hänellä ei ollut mukanaan kuin kaksi laukkuja. Toisessa oli hänen vaatteensa ja perintökävelykeppi ja toinen oli täynnä seteleitä sekä velkakirjoja. Laukku kummassakin kädessä hän tallusteli viljamakasiinin ja lääninlasaretin välistä sillalle, jonka päässä kaupunki kohosi. Hän käveli pitkin sateen pehmentämää Raastuvankatua, pysähtyi ihastelemaan keskellä kaupunkia seisovaa valkeaksi maalattua kirkkoa ja jatkoi matkaansa kohti linnaa. Hänellä oli taskussaan lappu, jossa oli Mathilda Idin osoite, Itäinen Linnakatu 22.

Leskirouva Id ei suuremmin ilahtunut nähdessään ovensa takana rapalahkeisen nuoren miehen.

– Oliko herralla asiaakin? hän kysyi mulkoillen Gustavia päästä jalkoihin.

– Olihan minulla. Sain kuulla, että rouvalla olisi tarjota kortteeri kulkijalle. Minulla on aikomus asettua asumaan tähän kaupunkiin. Etsisin täältä käsin pysyvämpää asuinsijaa, Gustav sanoi lakki kourassa.

– Vai pysyvämpää asuinsijaa, Mathilda tuhahti saamatta katsettaan irti Gustavin rapaisista lahkeista.

– Voin toki maksaa käteisellä hyyryni. Josko vaikka viikoksi etukätehen?

Leskirouva Id tuhautti paksua nenäänsä. Hän ei halunnut millään tavalla osoittaa olevansa kiinnostunut rahasta, vaikka hän oli velkaa räätätille, suutarille ja kondiittorille. Muurari oli onneksi kadonnut pakolaisvirran mukana kohti Lahtea, joten sen velan suhteen hän saattoi huokaista helpotuksesta.

– Olkoon sitten. Mutta täällä täytyy olla siivosti!

Gustav asettui taloksi leskirouvan pieneen ullakkokamariin, josta oli hyvä näköala alas kadulle. Talossa asui Mathilda-rouvan lisäksi hänen tyttärensä

Iida ja poikansa Jalmar. Vuokralaisia oli isoisäni lisäksi vain yksi, taiteilija Johan Lagersted. Tämä oli kadottanut inspiraationsa saksalaisten kranaattitulessa ja saapui ensimmäisestä illasta lähtien joka ilta Gustavin huoneeseen purkamaan tuntojaan.

-- Kaukaakos vieras on saapunut? Johan kysyi sytyttäessään paperossin.

-- Kaukaa, Gustav vastasi asetellessaan pukuaan tuolin selkämykselle.

-- Sieltähän me kaikki. Kaukaa paratiisin pehmeiden pihtipielienvälistä julmaan maailmaan, jossa kukaan ei tarjoa janoiselle juotavaa.

-- No enpä tiedä tuosta mitään kun olen vasta asettunut aloilleni, Gustav naurahti.

Johan puhalsi suuren savupilven kohti huoneen kattoa ja esitteli itsensä. Hänen kätensä oli velto ja hikinen.

– Turha tässä on kursailla. Tehdään sinunkaupat. Minä olen Johan Lagersted, taidemaalari.

– Gustav Bogdanoff.

– Tännekö meinaat asettua? Tähän kaupunkiin? Johan kysyi ja tuijotti katon rajassa pyörteilevää savua. Hänen alakuloisesti roikkuvat viiksensä olivat vahauksen tarpeessa.

– Tänne. Minä aion perustaa tehtaan, Gustav sanoi ja istui tuolille.

– Tehtaan? Tänne? Työläisten riistoa, eikös sitä lajia ole jo saatu tarpeeksi? Johan hymähti ja kellahti selälleen Gustavin sängylle.

– Täältä on lyhyt matka kaikkialle. Rautatietä pitkin pääsee Helsinkiin ja Tampereelle, valtatieä pitkin Turkuun ja Lahteen.

– Vielä lyhyempi matka on linnuntietä helvettiin. Yksi luoti ja puff..., Johan sanoi ja heilautti kättään niin että tuhka karisi leskirouvan petaamalle vuoteelle.

– Eiköhän se luotien laulu ole nyt vähäksi aikaa laulettu.

Johan kampeutui takaisin istualleen ja naurahti. Hän kieritteli hapsottavia viiksiään etusormensa ympärille ja tuijotti Gustavia.

– Ihanko tosissasi meinaat ryhtyä tehtailijaksi? Hyi helvetti, taidat olla hullu.

Gustav tuijotti veltoa vierastaan, jonka silmien alla oli tummat pussit ja jonka puku oli painunut tuhannelle rypylle aivan kuin sitä ei olisi riisuttu moneen vuorokauteen.

– En minä ole tullut tänne sinun kanssasi kinaamaan. Jos osaat kertoa minulle jotakin hyödyllistä, voisin lähteä oluelle. Jos taas aiot vain tuhahdella kuin riimuun sidottu tamma, voit painua hittoon täältä.

Oluesta puhuminen oli hyvä oivallus. Johan nousi seisomaan, suoristi tahrasta rusettiaan ja paukutteli suurimmat pölyt irti housujensa lahkeista. Hän kaivoi viiksivahan liiviensä taskusta, kiepautti viiksensä iloiseen pystyasentoon ja suki sojottavan tukkansa jonkinmoiseen järjestykseen.

– Mitä haluat tietää? hän kysyi ja hymyili niin ettei häntä ollut tuntea.

Voudin kapakassa vietettyjen iltojen aikana Gustaville selvisi, että Johan tiesi kaupungista kaiken. Hän osasi luetella kaikki naimaikäiset neidot nimeltä, tiesi kauppiaiden varallisuuden ja velat, muisti kuka omisti minkäkin tontin ja talon ja kenelle ne olivat kuuluneet aikaisemmin. Johanin päässä oli suunnattomasti tietoa, joka kumpusi esiin kunhan hän sai tarpeeksi olutta juodakseen. Kolmen viikon kuluttua Gustav tiesi Hämeenlinnasta kaiken tarpeellisen ja tarpeettoman. Hän uskoi olevansa valmis ryhtymään toimeen.

© Jyrki Sahinoja

Juha-Pekka Koskinen on hämeenlinnalainen kirjailija, joka on niittänyt mainetta valtakunnallisissa kirjoituskilpailuissa ja jonka novelleja on julkaistu useissa antologioissa. Esikoisteos *Ristin ja raudan tie* ilmestyi vuonna 2004 ja *Viisi todistajaa* 2005.